

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Кафедра географії України та регіоналістики

Водні природно-антропогенні системи

*Вибіркова дисципліна
ОПП Гідрологія*

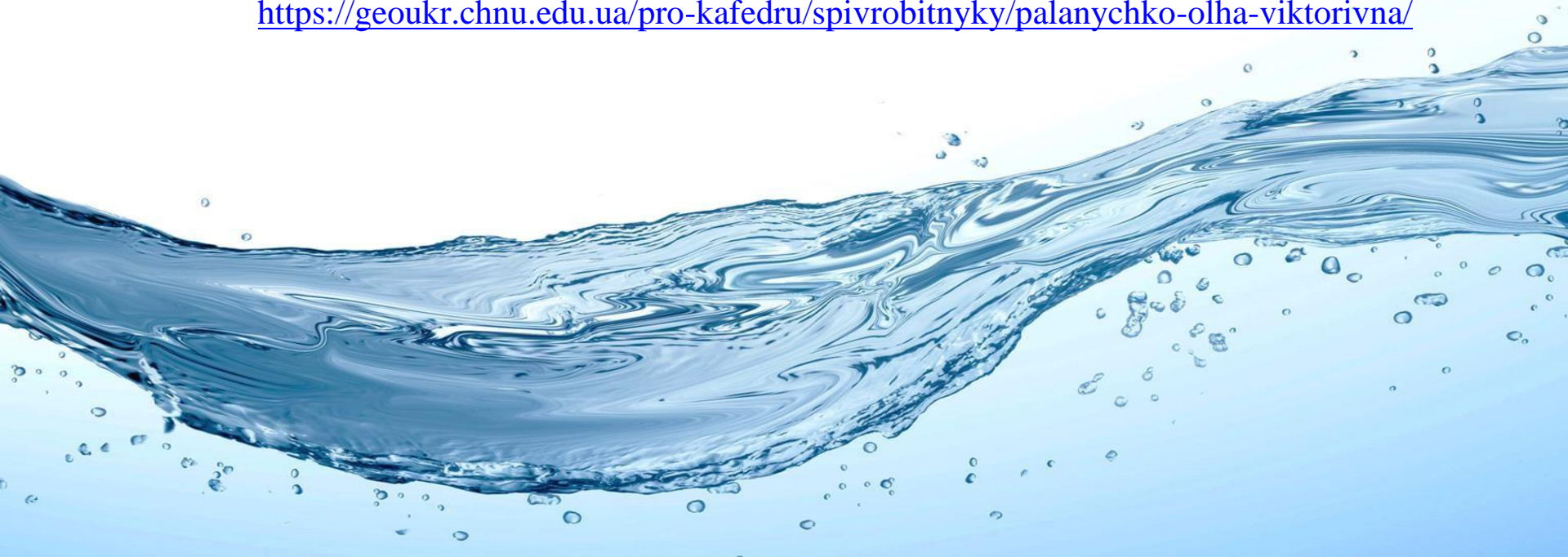

Викладач навчальної дисципліни

кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії України та
регіоналістики

Паланичко Ольга Вікторівна

<https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobotnyky/palanychko-olha-viktorivna/>

Актуальність

Вивчення основних аспектів господарського впливу на природні водні об'єкти – річки, озера, моря, океани є особливо важливим завданням в наш час. Дослідження впливу перетворених водних об'єктів на формування річкового стоку та стоку наносів, формування знань про основні антропогенні чинники руслоформування та переформування берегової лінії озер, оцінка зміни якості води під впливом діяльності людини – це основа теоретичних знань.

Мета вивчення дисципліни

Мета навчальної дисципліни: опанувати знання про сутність екологічних процесів, пов'язаних з господарським використанням водойм різного типу, від яких в значній мірі залежить стійке співіснування, розвиток біосфери і людського суспільства, що забезпечують збереження життя на Землі, особливості формування водних природно-антропогенних систем. Вивчити основні екологічні закони, та усвідомити, що їхнє дотримання і вдале використання необхідне для виживання людства.

Опис навчальної дисципліни

Освітній ступінь	другий (магістерський)
Кількість кредитів/годин	6/180
У т.ч.:	
лекції	32
практичні роботи	16
самостійна робота	132
Ознаки курсу:	
Семестр	весняний
Компонента освітньої програми	вибіркова дисципліна
Форма контролю	залік

Під час вивчення дисципліни дізнаєтеся про:

- теоретичні засади гідрології та екології водойм і основні гідрологічні і гідроекологічні поняття, терміни та одиниці виміру;
- основні закономірності впливу різних абіотичних, біотичних і антропогенних чинників на водні екосистеми і гідробіонтів, що їх населяють;
- основні антропогенні загрози біорізноманіттю і екологічному стану водойм і водотоків України та можливі шляхи їх мінімізації;
- основні антропогенні чинники та їх негативні прояви на стік.
- про зв'язок між елементами гідросфери,
- ролі гідрологічної складової в розвитку екосистеми планети.

В результаті вивчення дисципліни

будете вміти:

- використовувати системний підхід до оцінки сучасного стану, охорони, збереження та відновлення біорізноманіття та природного стану водних екосистем;
- застосовувати на практиці методи дослідження біорізноманіття водних екосистем, зокрема методи відбору проб гідробіонтів різних трофічних рівнів і екологічних груп, камерального опрацювання матеріалів натурних досліджень, їх аналізу, узагальнення та інтерпретації;
- аналізувати якісні та кількісні характеристики антропогенних чинників та їх вплив на стік;
- розраховувати зміни стоку під впливом різноманітних умов;
- оцінювати якість води та екологічний стан водойм і водотоків за гідроекологічними показниками.
- оцінювати масштаби впливу тих чи інших чинників на окремі складові акваекосистем.

Теми і основні питання курсу

Змістовий модуль 1. Особливості формування природно-антропогенних водних систем

Тема 1. Вступ. Поняття про природно-антропогенні водні системи. Поняття про навчальну дисципліну. Антропогенний вплив і гідросфера. Вплив діяльності людини на гідросферу.

Тема 2. Основні чинники господарської діяльності та методичні основи оцінки впливу їх на річковий стік. Особливості господарської діяльності. Основні чинники господарської діяльності в басейнах річок.

Тема 3. Особливості формування водних природно-антропогенних систем. Водні об'єкти. Класифікація природно-антропогенних водних систем.

Тема 4. Антропогенне забруднення водних екосистем. Вплив урбанізації на процеси формування стоку. Оцінка впливу господарської діяльності на стік середніх та великих річок та поновлення його характеристик.

Тема 5. Оцінка сучасного стану водних природно-антропогенних систем. Особливості господарської діяльності. Основні чинники господарської діяльності в басейнах річок. Вплив урбанізації на процеси формування стоку. Оцінка впливу господарської діяльності на стік середніх та великих річок та поновлення його характеристик.

Теми і основні питання курсу

Змістовий модуль 2. Антропогенне навантаження на гідрологічний об'єкт

Тема 6. Антропогенне навантаження на басейн річки. Якісна та кількісна його оцінка. *Вплив антропогенних чинників на процеси руслоформування. Аналіз геоекологічних проблем, пов'язаних з руслами та заплавами річок. Зміни характеру русел та заплав під дією антропогенних чинників (на прикладі Передкарпаття). Аналіз проблем, що проявляються внаслідок паводків (на прикладі паводку 2008 року). Антропогенне навантаження на меліоровані агроландшафти. Методики розрахунку антропогенного навантаження і класифікації екологічного стану басейнів малих річок України.*

Тема 7. Результати оцінки антропогенного навантаження на басейни малих річок. *Поняття про малі річки. Класифікація чинників антропогенного впливу на басейн малої річки. Методики оцінки антропогенного навантаження на басейн малої річки.*

Тема 8. Оздоровчі водоохоронні заходи. *Нормативна база. Поняття водоохоронної зони. Внутрішня і зовнішня межа водоохоронної зони. Прибережна захисна смуга. Режим регульованої господарської діяльності у водоохоронній зоні. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.*

Тема 9. Наслідки воєнних дій для водних ресурсів та водних об'єктів. *Основні джерела прісної води в Україні. Класифікація забруднюючих речовин. Проблеми організації управління охороною та використанням водних ресурсів. Сучасний стан та головні проблеми водних ресурсів України. Воєнні дії та їх вплив на водні об'єкти.*

Тема 10. Сучасний стан річок України та його оцінка. *Класифікація водних об'єктів. Сучасний стан водотоків.*

Методи та основні види роботи

- Лекції
- Практичні роботи
- Самостійна робота
- Презентації, демонстрації та ілюстрації
- Пояснення, розповіді та обговорення
- Бесіди та наукові дискусії
- Індивідуальні завдання
- Робота з першоджерелами та фактичними даними
- Есе, доповіді, реферати
- та ін.

Система контролю та оцінювання

Тема	Обов'язкові для оцінювання види діяльності здобувачів	Кількість балів
1	Опрацювання теоретичних відомостей, підготовка доповідей, тестування	5
2	Участь у дискусії, індивідуальні завдання, термінологічний диктант	5
3	Обговорення теоретичних питань, есе, тестування	5
4	Участь у дискусії, обговорення кейсів, доповіді, тестування	5
5	Робота з першоджерелами, практична робота, тестування	5
6	Самопрезентації, обговорення кейсів, тестування	5
7	Участь у навчальній дискусії, ділова гра, тестування	5
8	Обговорення теоретичних питань, практична робота, реферативні доповіді, складання хронологічних таблиць, тестування	5
9	Участь у дискусії, рольова гра, тестування, практична робота	5
10	Обговорення теоретичних питань, самопрезентації, тестування	5
11	Участь у навчальній дискусії, тестування	5
12	Обговорення теоретичних питань, доповіді, тестування	5
	Підсумковий контроль (залік)	40
		100

До зустрічі на заняттях!

